

CZU: 343.132:004

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17627814>Alexandru CICALA ¹

cicalaalexandru@gmail.com

IMPACTUL TEHNOLOGIILOR LA PRELUCRAREA ȘI UTILIZAREA INFORMAȚIEI OPERATIVE ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII SPECIALE DE INVESTIGAȚIE*

Abstract: Articolul analizează rolul esențial al informației operative în investigarea sub aspectul activității speciale de investigație a infracțiunilor, evidențiind transformările moderne generate de integrarea tehnologiilor informaționale și a metodelor analitice complexe. Se subliniază importanța prelucrării și interpretării datelor obținute prin activitatea specială de investigații, care pot să devină bază probatorie în procesul penal. De asemenea, este discutată necesitatea creșterii statutului juridic al concluziilor bazate pe această informație, precum și provocările generate de globalizarea criminalității și evoluția tehnologiilor informaționale. În perspectivă, se evidențiază potențialul noilor metode de analiză și vizualizare pentru eficientizarea combaterii criminalității în sistemele juridice penale contemporane.

Scopul studiului este de a analiza și evidenția importanța utilizării informației operative în activitatea specială de investigații, cu accentul pus pe procesul de colectare, prelucrare, interpretare și integrare a acestei informații în cadrul activității speciale de investigație, pentru a asigura o investigare eficientă a infracțiunilor, precum și prevenirea și combaterea criminalității, inclusiv prin diferite metode, și pentru a sublinia necesitatea creșterii statutului juridic și calității concluziilor derivate din informația operativă.

Cuvinte-cheie: informație operativă, activitate specială de investigații, investigarea infracțiunilor, măsuri speciale de investigații, prelucrarea informației, analiză informativ-analitică, resurse informaționale, combaterea criminalității, criminalitate organizată, evidențe operative, tehnologii informatice, date electronice structurate.

¹ Conferențiar universitar, doctor în drept, Catedra „Activitate specială de investigație și anticorupție”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md. ORCID ID: 0000-0001-5900-0679, e-mail: cicalaalexandru@gmail.com

* Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare „Măsuri și mijloace speciale moderne pentru prevenirea și combaterea criminalității: realități și perspective de dezvoltare în contextul integrării europene” (cod 25.80012.0807.49SE), finanțat din fonduri alocate de la bugetul de stat.

THE IMPACT OF TECHNOLOGIES ON THE PROCESSING AND USE OF OPERATIVE INFORMATION WITHIN SPECIAL INVESTIGATIVE ACTIVITIES

Abstract: *The article analyzes the essential role of operative information in criminal investigations under the scope of special investigative activities, highlighting the modern transformations driven by the integration of information technologies and complex analytical methods. It emphasizes the importance of processing and interpreting data obtained through special investigative activities, which become the evidentiary basis in criminal proceedings. The necessity to enhance the legal status of conclusions derived from this information is also discussed, along with the challenges posed by the globalization of crime and the evolution of information technologies. Looking forward, the article points out the potential of new methods of analysis and visualization to improve the efficiency of crime-fighting within contemporary criminal justice systems.*

The purpose of the study is to analyze and highlight the importance of using operative information in special investigative activities, with a focus on the processes of collecting, processing, interpreting, and integrating this information within special investigations to ensure effective crime investigation, prevention, and combating through various methods, as well as to underline the need to increase the legal status and quality of conclusions derived from operative information.

Keywords: *operative information, special investigative activity, criminal investigation, special investigative measures, information processing, informational-analytical analysis, informational resources, crime fighting, organized crime, operative records, information technologies, structured electronic data.*

INTRODUCERE

În contextul unei evoluții complexe a criminalității moderne, utilizarea informației operative capătă o importanță strategică majoră în cadrul activității speciale de investigații. Această informație, obținută prin mijloace și metode specifice, constituie un instrument indispensabil pentru descoperirea și investigarea infracțiunilor, precum și pentru elaborarea unor direcții eficiente în politica de combatere a criminalității. Dezvoltarea tehnologiilor și diversificarea resurselor informaționale au determinat o transformare profundă a modului în care informația operativă este colectată, prelucrată și utilizată atât în procesul penal, cât și în afara acestuia.

Pe măsură ce criminalitatea organizată devine tot mai sofisticată și utilizează tehnologii avansate, devine imperativă integrarea în procesul penal a unor metode netradiționale, care includ contracararea informațional-tehnică și influențarea informațional-psihologică. Această necesitate impune o ridicare a statutului juridic al informației operative, precum și o reformare a sistemelor judiciare prin utilizarea pe scară largă a tehnologiilor informatice, a analizelor logico-matematice și a procesării multimedia.

Astfel, evoluția utilizării informației operative în investigații reprezintă o provocare majoră pentru sistemele juridice contemporane, impunând o adaptare continuă la noile realități tehnologice și criminale, în vederea asigurării unui răspuns eficient și legitim în vederea combaterii criminalității moderne, la nivel național și global.

METODE ȘI MATERIALE UTILIZATE

În procesul elaborării studiului științific, au fost folosite materiale doctrinare și din literatura de specialitate. De asemenea, au fost utilizate mai multe metode de cercetare științifică ale teoriei dreptului: metoda logică, metoda analizei comparative, metoda

analizei juridice, metoda interpretării, analiza sistemică, statistică etc. Totodată, au fost utilizate lucrările savanților autohtoni, precum și materiale științifice ale doctinarilor.

Listă de abrevieri:

Art. – articol;

Nr. – număr;

CPP – Codul de procedură penală;

MSI – măsuri speciale de investigație;

ASI – activitatea specială de investigație.

DISCUȚII ȘI REZULTATE OBTINUTE.

1. Evoluția și actualizarea conceptelor informaționale în cadrul activității speciale de investigații

La analiza problematicii asigurării informaționale a activității speciale de investigații, se impune evidențierea faptului că intensificarea criminalizării vieții sociale și emergența unor noi forme și caracteristici ale criminalității, inclusiv criminalitatea organizată, determină necesitatea reconsiderării și actualizării formelor organizațional-tactice ale ASI. Dacă se face o incursiune în istoria acestei problematici, până la sfârșitul anilor 1960 literatura de specialitate rusă relevă existența unor forme organizațional-tactice bine definite ale activității speciale de investigații, orientate preponderent spre identificarea persoanelor și faptelor cu interes operativ, precum și spre verificarea și prelucrarea informațiilor operative. Scopul fundamental al acestor activități consta în descoperirea și suprimarea infracțiunilor, precum și în localizarea subiecților implicați în activitatea infracțională. Această abordare a fost susținută și dezvoltată de cercetători precum Grebeliski D. V., Lekar A. G. și Samoilov V. G.¹

În deceniul al șaptelea al secolului XX, Alekseev A. I. și Sinilov G. K. au avansat ipoteza că subdiviziunile specializate, utilizând mijloace neoficiale sau secrete, denumite în literatura de specialitate „негласные”, desfășoară și măsuri practice ce depășesc cadrul tradițional al formelor organizațional-tactice clasice ale ASI. Această perspectivă a evidențiat necesitatea extinderii rolului operativ și a diversificării instrumentelor și metodelor folosite în activitatea de investigații speciale.

Lucrarea autorului Ovcinski S. S., publicată în 1982, a reprezentat un punct de cotitură în evoluția teoretică a domeniului, prin argumentarea funcției profilactice a subdiviziunilor specializate, propunând astfel profilaxia ca o formă organizațional-tactică autonomă a ASI. Această contribuție a reorientat activitatea practică și științifică, oferind un impuls semnificativ dezvoltării direcției preventive în cadrul investigațiilor speciale. Din mijlocul anilor 1980, conceptul de prevenție ca formă distinctă în ASI a devenit dominant, prevalând asupra altor interpretări.

Este important de subliniat că această evoluție conceptuală privind prevenția în ASI a fost însoțită de cercetări fundamentale privind automatizarea procesului de asigurare informațională. Primele sisteme automatizate de căutare și analiză a informațiilor operative au fost dezvoltate pe baza unei orientări socializate explicite, care presupunea studierea aprofundată a ansamblului de factori psiho-sociali ce facilitează formarea intenției

¹ Голубовский В.Ю. Теоретические и правовые аспекты информационного обеспечения ОРД. — СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД РФ, 2000, <https://www.disscat.com/content/teoriya-i-praktika-informatsionnogo-obespecheniya-operativno-rozysknoi-deyatelnosti-podrazde> (vizitat 02.05.2025).

infracționale și pregătirea infracțiunilor. Extinderea rețelei de centre informațional-analitice a avut ca scop sporirea influenței directe asupra criminalității în toate manifestările sale, cu o atenție deosebită acordată identificării trăsăturilor specifice ale comportamentului infracțional individual².

În această perioadă, organele de drept au acumulat o vastă experiență practică în desfășurarea acțiunilor operativ-tactice menite să prevină infracțiunile. Totuși, această experiență a fost în mare măsură pierdută ulterior, ca urmare a schimbărilor socio-politice majore. În paralel, înăsprirea nivelului de criminalizare a diverselor forme de activitate, apariția noilor caracteristici ale criminalității moderne și implementarea tehnologiilor informaționale atât de către organele de aplicare a legii, cât și de către infractori, au determinat o actualizare necesară a conceptului de prevenție în domeniul activității speciale de investigații. Această actualizare vizează, în primul rând, combaterea criminalității organizate, a infracțiunilor în domeniul tehnologiilor informatice bazate pe rețele sociale, criptomonedes, precum și a criminalității transnaționale și internaționale.

La etapa contemporană, forma prevenției în ASI trebuie să fie extinsă substanțial, completată ori reformulată, însă neapărat să includă curmarea activităților infracționale prin implementarea măsurilor speciale de investigații și a altor acțiunilor speciale de investigații. Experiența internațională în domeniul combaterii criminalității organizate confirmă faptul că succesul este asigurat prin combinarea tehnologiilor avansate de colectare, prelucrare și analiză a informațiilor operative cu metode noi de valorificare a acestora, nu doar în cadrul strict al procesului penal.

Utilizarea neprocesuală a informației operative presupune desfășurarea unui spectru larg de măsuri preventive, care vizează atât combaterea generală a infracționalității prin influențarea opiniei publice cu ajutorul mijloacelor mass-media sau implementarea programelor socio-economice destinate decriminalizării anumitor sectoare de activitate, cât și aplicarea măsurilor preventive directe pentru suprimarea activităților criminale active în anumite regiuni, prin disocierea formațiunilor criminale și a grupurilor organizate³.

Limba română oferă posibilitatea formulării unor definiții clare și delimitării conceptuale a noțiunilor „profilaxie”, „preîntâmpinare”, „curmare” și „prevenire” a activității criminale, acestea având un rol esențial în procesele decizionale și de management. Totuși, în contextul practicii operative, este recomandabilă unificarea acestor noțiuni în cadrul măsurilor preventive destinate asigurării securității anti-criminale, care sunt implementate prin măsuri speciale de investigații și acțiuni tactice. Este important de menționat că, în terminologia organelor de aplicare a legii din alte state, aceste concepte sunt adesea consolidate sub o singură noțiune – „prevenția”⁴.

În ansamblu, componenta constitutivă a ASI include atât procesul organizat al desfășurării măsurilor speciale orientate spre colectarea informațiilor relevante pentru combaterea criminalității, cât și procesul utilizării eficiente a informației operative în cadrul formelor organizațional-tactice existente și emergente. Dezvoltarea continuă a metodelor și tehnologiilor informatice moderne constituie o condiție „sine qua non” pentru

² Овчинский А.С., Каретников М.К. Проблема подготовки специалистов по применению современных информационных технологий // Известия МЦПО и КНИ МВД РФ. - 2001.-№ 1.

³ Glavan B., Cicala Al. Aspecte conceptuale privind sistemele informaționale utilizate în cadrul activității speciale de investigații. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr.18, 2023, Chișinău, p.20-32.

⁴ Захарцев С.И. „Оперативно-розыскные мероприятия”, Санкт-Петербург, 2004, <https://www.litres.ru/book/s-zaharcev/operativno-rozysknye-meropriyatiya-11279565/chitat-onlayn/> (vizitat 14.04.2025).

asigurarea eficacității și adaptabilității ASI în fața provocărilor generate de criminalitatea contemporană.

În cadrul analizelor conceptuale privind natura duală a informației, caracterizată prin funcționalitatea sa instrumentală manifestată în dimensiunile socială, psihologică și spirituală, precum și în lumina teoriilor referitoare la formele organizațional-tactice ale activității specializate de investigații atât tradiționale, cât și prospective, definiția informației operative capătă o semnificație complexă și multidimensională. Aceasta este definită ca un conținut specific al comunicatelor operative, cum ar fi rapoartele standardizate, enunțurile provenite din surse deschise, datele extrase din baze electronice și sisteme automatizate, precum și componente ale cunoștințelor interdisciplinare în domenii precum criminologia, psihologia sau demografia⁵.

Această informație, pe de o parte, este supusă unui proces riguros de interpretare, prelucrare și analiză, corelat cu obiectivele investigării persoanelor și faptelor de interes operativ, verificării acestora și elucidării circumstanțelor aferente, cu scopul descoperirii infracțiunilor, identificării infractorilor și, pe alocuri, susținerii probatorii în cadrul procesului penal. Pe de altă parte, informația operativă poate fi utilizată direct în scopuri profilactice, de prevenire și contracarare a acțiunilor infracționale, prin intermediul controlului, influențării și, în final, gestionării situației criminogene, prin acțiuni atât procesual-penale, cât și extrajudiciare.

Această opinie reflectă două direcții esențiale ale ASI: pe de o parte, activitatea orientată către relevarea, descoperirea infracțiunilor, căutarea infractorilor și asigurarea suportului investigativ în procesul penal; pe de altă parte, activitatea preventivă, de preîntâmpinare și neutralizare a acțiunilor infracționale prin măsuri speciale de investigații preventive și acțiuni tactice. În plus, această concepție permite evidențierea a două faze principale în procesul gestionării informației operative: prima este dedicată colectării, prelucrării și analizei datelor, a doua fiind axată pe implementarea informației, care presupune atât utilizarea ei în cadrul procedurilor judiciare, cât și aplicarea în scopuri neprocesuale, ce vizează influențarea și direcționarea evoluției situației criminogene.

O altă explicație avansată constituie baza teoretică pentru elaborarea conceptelor moderne privind resursele și produsele informaționale, care, printr-un proces complex de selecție și transformare, generează informația operativă. Relația intrinsecă dintre aceste noțiuni este fundamentală pentru înțelegerea și dezvoltarea metodelor de gestionare a informației operative.

Un exemplu este comunicatul unei persoane infiltrate într-o formațiune criminală, care furnizează detalii despre locul, timpul și participanții unui act terorist. Acest tip de comunicat este clar identificabil ca informație operativă, reprezentând semnalul pentru demararea măsurilor de asigurare a securității și, în unele cazuri, constituie baza pentru acțiuni speciale complexe, precum localizarea și reținerea făptuitorilor. În paralel, zeci de înregistrări audio rezultate din interceptările comunicațiilor liderilor și membrilor formațiunilor infracționale constituie resurse informaționale brute, care, după o prelucrare și analiză detaliată, pot genera informații operative relevante⁶.

⁵ Glavan B. Activitatea specială de investigații și procesul penal: aspecte comune și delimitări, Ed.: Print-Caro SRL, mun. Chișinău, p.389. ISBN 978-9975-135-63-4

⁶ Glavan B., Cicala Al. Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – instrument juridic eficient în combaterea criminalității. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 7 decembrie 2023, ediția a III-a, Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, p. 256-267.

Procesul de transformare a resurselor informaționale în produse informaționale și, ulterior, în informații operative poate fi comparat cu procesele biologice de alimentație, digestie și asimilare. Resursele informaționale, similare materiilor prime alimentare, reprezintă depozitele și sursele din care se extrage materia primă informațională. Produsele informaționale, ca un fel de alimente pregătite, sunt rezultatul prelucrării tehnice și analitice, iar informația operativă echivalează cu energia rezultată din digestie și asimilare, fiind elementul esențial care alimentează energia social-psihologică necesară unor decizii și acțiuni operative.

Astfel, informația operativă reprezintă rezultatul interpretării țintite și sintetice a unei varietăți complexe de date, enunțuri și mesaje, având un rol activ în mobilizarea energiei sociale și psihologice ce susține acțiunile investigative. Această perspectivă subliniază faptul că informația nu este un simplu acumulat pasiv de cunoștințe, ci un element dinamic, efemer, care se naște în interacțiunile energo-informaționale și dispare în momentul integrării sale în noi cunoștințe, probe sau decizii operative.

În contextul actual, procesul de colectare a informației operative se desfășoară într-un mediu caracterizat de opoziție informațională și tehnologică intensă din partea organizațiilor criminale, care utilizează metode avansate de protecție a informațiilor, tehnologii de telecomunicații sofisticate, sisteme informatice complexe și tehnici de dezinformare. Această realitate impune o continuă adaptare și dezvoltare a mijloacelor și metodelor de accesare, prelucrare și utilizare a resurselor informaționale, în vederea obținerii eficiente a informației operative⁷.

Procesul de prelucrare analitică a datelor, incluzând curățarea, decodarea, structurarea și sistematizarea informațiilor provenite din multiple surse, constituie etapa centrală în formarea produselor informaționale, care sunt esențiale pentru extragerea informației operative. Este important de reținut că această informație poate apărea în mod imprevizibil, prin „noroc operațional”, însă în majoritatea cazurilor ea este rezultatul unui proces complex și continuu de analiză și sinteză a volumelor mari de date.

Informația operativă, odată generată, are un caracter efemer, manifestându-se ca o „scânteie” sau „epifanie” a gândirii, care determină energia social-psihologică necesară pentru luarea deciziilor și implementarea acțiunilor operative. Această energie, de regulă neglijată în schemele tradiționale de gestionare a proceselor sociale, este, de fapt, forța motrice ce susține succesul măsurilor speciale de investigație.

Astfel, informația operativă reprezintă atât un element dinamic, care se naște și dispare rapid, cât și o resursă esențială în sistemul decizional al ASI, influențând nu doar procesul penal, ci și acțiunile preventive și strategice. Aceasta se formează printr-un ciclu continuu de transformări între resursele informaționale, produsele informaționale și energia social-psihologică, fiind indispensabilă pentru realizarea eficientă a obiectivelor investigațiilor și pentru combaterea eficientă a criminalității.

În literatura de specialitate privind activitățile speciale de investigații, investigațiile și activitatea informativă, se acordă o atenție deosebită surselor de informare. Totuși, o sursă devine cu adevărat relevantă doar atunci când de la aceasta provine informația operativă, suficient de rafinată și interpretată univoc, care servește drept ghid pentru acțiunile operative⁸.

⁷ Glavan B., Cicala Al. Respectarea drepturilor persoanei la aplicarea tehnicii operative. Tehnica specială. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, 5 decembrie 2024, ediția a IV-a, p. 108-120.

⁸ Овчинский А.С. Информационные технологии оперативно-розыскной профилактики в борьбе с

2. Mediul informațional și tehnologiile moderne în colectarea și prelucrarea informației operative în activitatea specială de investigații

Astfel, în contextul actual, ne situăm într-un vast mediu informațional ce include un ocean de cunoștințe, date, enunțuri și semnale, care provin din diverse resurse. Acest mediu cuprinde baze de date ale întreprinderilor publice și private, sistemele informaționale ale organelor de drept și serviciilor specializate, evidențele operative, materialele de control, precum și resursele umane – experiența și cunoștințele indivizilor și colectivelor implicate, inclusiv enunțurile circulante în grupurile și formațiunile criminale, supuse verificării și prelucrării. Este adecvat să considerăm aceste „agregate” informaționale nu doar ca surse, ci și ca resurse informaționale ce necesită o prelucrare aprofundată pentru a extrage informația operativă utilă.

În ceea ce privește colectarea informației operative, în special prin măsuri speciale de investigații și acțiuni tactice, ce implică lucrul cu persoanele care colaborează cu organele de drept și alte contacte umane, această problemă este bine dezvoltată în literatura de specialitate, inclusiv în publicațiile accesibile publicului larg. Totuși, accentul actual se mută către utilizarea mijloacelor tehnice speciale și a tehnologiilor informatice moderne pentru obținerea, prelucrarea și analiza informației operative. Aceste mijloace includ supravegherea și înregistrarea audio-video, fotografierea și filmarea, interceptarea comunicațiilor, cercetarea trimiterilor poștale, monitorizarea comunicațiilor telegrafice și electronice, supravegherea tranzacțiilor financiare, precum și localizarea prin GPS și alte tehnologii⁹. De asemenea, sunt integrate metode tehnice pentru colectarea de date de la furnizorii de servicii de comunicații electronice și identificarea utilizatorilor sistemelor de comunicații.

O resursă importantă pentru colectarea informației operative o reprezintă enunțurile din centrele analitice, redacțiile mass-media, publicațiile periodice și programele de televiziune și radio. Prelucrarea computerizată a acestor surse, în special a celor disponibile în format electronic pe Internet, oferă posibilități extinse de extragere a informației relevante. Rețeaua globală Internet, deși este și un mediu al activităților criminale și sursă a unor noi categorii infracționale, reprezintă în același timp un depozit vast, încă insuficient valorificat, de informație operativă.

De asemenea, băncile de date electronice, atât ale sectorului public, cât și ale celui privat, constituie o sursă esențială pentru activitățile de investigație. Acestea includ bazele de date ale organelor de ocrotire a dreptului, serviciilor fiscale și vamale, instituțiilor medicale și financiare, companiilor de transport și altele.

Cu toate acestea, diversitatea sistemelor și lipsa unei abordări unitare duc la incompatibilități și dificultăți în integrarea informației. Etapa actuală poate fi considerată una temporară, caracterizată prin absența unui sistem unitar și standardizat de colectare și analiză a datelor.

Este important de menționat că existența unor sisteme informaționale automatizate, oricât de puternice, nu elimină provocările legate de colectarea și prelucrarea informației operative. Datele și enunțurile introduse în astfel de sisteme nu reprezintă în mod automat informație operativă funcțională, ci doar constituie una dintre resursele informaționale ce necesită interpretare și corelare atentă¹⁰.

Utilizarea mijloacelor tehnice în culegerea informației operative implică accesul la diver-

организованной преступностью // Россия, XXI век - антитеррор. - М.: ЗАО «Бизон-95СТ», 2000.

⁹ Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigație.

¹⁰ Glavan B., Cicala Al. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale., Departamentul Editorial

se domenii de circulație și stocare a datelor, iar activitatea informațional-analitică este intensă nu doar în cadrul structurilor poliției criminale, ci și în numeroase alte centre informaționale ale instituțiilor publice și companiilor private. De exemplu, companiile de asigurări pentru riscurile antreprenoriale pot stoca informații relevante despre clienți cu risc crescut.

În plus, tehnologiile moderne includ și activități informatice cosmice și aerofotografiera, ce pot contribui la relevarea unor elemente importante, precum semnaturile plantelor utilizate pentru fabricarea substanțelor narcotice sau itinerarele de transport al drogurilor și contrabandei. Astfel, progresul tehnologic permite crearea unor resurse informaționale operative organizate în mod eficient, fără precedent până în prezent. Valoarea acestora se reflectă în dezvoltarea continuă a conceptelor reprezentative privind informația operativă, ca un element distinct de simpla acumulare de date și enunțuri. Un pas fundamental în optimizarea utilizării acestor resurse constă în ordonarea și sistematizarea canalelor de recepție a datelor din diverse centre informaționale. Chiar și cunoașterea locației și modului de acces la aceste enunțuri reprezintă un progres esențial în gestionarea resurselor informaționale pentru activitățile speciale de investigații.

3. Prelucrarea datelor și enunțurilor în măsurile speciale de investigații: metode, tehnologii și provocări legale

Datele masive și enunțurile obținute în timpul luptei pentru resurse informaționale trebuie neapărat prelucrate pentru a fi transformate în informație operativă utilă investigațiilor. Prelucrarea reprezintă un proces complex, care implică descifrarea, curățarea, sistematizarea și analiza informației colectate.

În cadrul măsurilor speciale de investigații, cea mai frecventă sursă a datelor sunt interceptările audio, obținute prin monitorizarea convorbirilor telefonice sau prin mijloace tehnice speciale, adesea camuflate. Aceste înregistrări constituie un volum foarte mare de informații, date brute, enunțuri, cunoștințe care trebuie procesate pentru a extrage ceea ce este cu adevărat relevant. Totuși, calitatea tehnică a acestor înregistrări, fie audio, fie video, poate fi adesea suboptimală, cu zgomote, distorsiuni sau interferențe care fac dificilă interpretarea directă¹¹.

Astfel, apare necesitatea unor metode specializate de prelucrare: descifrarea mesajelor, eliminarea zgomotului, restabilirea clarității sunetului sau a imaginii. Aceste procese permit extragerea informației precise din materialele de bază. În practică, când un operator ascultă înregistrări cu mai multe fraze sau cuvinte cheie, acestea pot fi neclare sau greu de identificat pentru urechea umană, mai ales în condiții de zgomot de fond. Tehnologiile informatice moderne vin în ajutor prin transformarea fonogramelor în reprezentări vizuale pe ecranul calculatorului, unde poate fi observată structura înregistrării, inclusiv urmele interferențelor. Folosind programe speciale, se poate curăța imaginea fonogramei de zgomot, astfel încât sunetul rezultat să fie suficient de clar pentru a permite extragerea informației operative¹².

Mai mult, există situații în care este necesară identificarea vorbitorilor în baza ca-

Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2021. – 94 p.

¹¹ Glavan B., Cicala Al. Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – instrument juridic eficient în combaterea criminalității. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 7 decembrie 2023, ediția a III-a, Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, p. 256-267.

¹² Мусаев А. Н. Методические рекомендации по проведению проверочных закупок наркотических средств сотрудниками оперативных подразделений органов внутренних дел. УНОН МВД России, Академия Управления, ВНИИ МВД России. Disponibil: <https://kriminalisty.ru/stati-metodicheskie->

racteristicilor vocale. Aceasta implică analiza stilului vorbirii, a tonului și nuanțelor vocii pentru a construi un portret psihologic sau o „amprentă vocală” a persoanei. Tehnologiile moderne permit astfel de identificări și diagnosticări automate sau semi-automate, valorificând nu doar conținutul enunțurilor, ci și însuși sunetul vocilor interceptate.

Un alt aspect important îl reprezintă gestionarea înregistrărilor video. Înregistrările pot surprinde evenimente în masă, cum ar fi nunți, înmormântări sau alte reuniuni la care participă persoane cheie din lumea criminală, lideri sau „hoți în lege”. Pentru a valorifica aceste înregistrări, este necesară identificarea persoanelor din imagini, sistematizarea materialelor și organizarea accesului rapid la anumite evenimente sau momente-cheie. Aceste operațiuni devin posibile doar prin folosirea tehnologiilor informatice moderne, care integrează metode de recunoaștere facială, clasificare și arhivare multimedia¹³.

Din punct de vedere legal, prelucrarea prealabilă a materialelor obținute prin măsuri speciale de investigație trebuie să respecte anumite principii și restricții. Aceasta înseamnă că toate operațiunile de prelucrare cum ar fi testarea stării originalelor, crearea copiilor digitale, modificările și corecturile trebuie să fie realizate într-o manieră care să păstreze integritatea și autenticitatea informației. Orice schimbare a materialului original, cu excepția copierii digitale fidele, poate afecta valoarea probatorie și poate fi considerată nelegală¹⁴.

Deși modificările în procesul prelucrării implică, prin natura lor, o oarecare deformare a imaginii sau a sunetului, uneori acestea pot îmbunătăți fidelitatea percepției realității. De exemplu, o fotografie prost expusă poate induce o impresie falsă asupra momentului sau condițiilor în care a fost făcută. Ajustarea luminozității și contrastului poate corecta astfel de erori, aducând imaginea mai aproape de realitate. Totuși, această corecție introduce o influență subiectivă, ceea ce contravine cerinței de obiectivitate absolută în documentarea probelor.

Astfel, prelucrarea materialelor originale trebuie făcută doar pe copii, păstrând neatins originalele, pentru a garanta posibilitatea verificării oricăror modificări și asigurarea integrității probelor. În activitatea practică, operatorii folosesc tehnici și echipamente care permit să „curețe” fonogramele sau imaginile de zgomot și defecte, ceea ce se aseamănă cu procesul de investigare și interpretare intelectuală a specialistului, dar realizat cu ajutorul tehnologiei.

În prezent, nu există criterii formale clare pentru limita admisibilă a modificărilor în prelucrare, ceea ce face ca decizia să depindă în mare măsură de experiența, intuiția și etica profesională a specialiștilor. Din acest motiv, rezultatele prelucrării pot fi considerate doar informații orientative, utile pentru ghidarea și planificarea unor noi măsuri speciale de investigație.

Pe lângă prelucrarea audio și video, o etapă importantă este prelucrarea informației textuale. Folosirea programelor moderne permite structurarea textelor, căutarea informației după cuvinte-cheie, reconstruirea legăturilor între obiectele menționate în documente, rapoarte sau cereri. Această etapă este esențială pentru transformarea resurselor informaționale brute în produse informaționale utilizabile în analizele operative.

rekomendacii-metodicheskije rekomendacii-po-provedeniy/ (vizualizat: 24.05.2025).

¹³ Cicala Al. Conținutul măsurii speciale de investigații „Cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat”. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr.12, 2020, p.43-55.

¹⁴ Codul de procedură penală al Republicii Moldova, art. 164.

Produsele informaționale sunt date, enunțuri și cunoștințe deja prelucrate și organizate, folosite pentru efectuarea analizei de investigație specială. Aceasta poate include atât sarcini de identificare și căutare, cât și activități analitice complexe, care conduc la sinteza datelor și la generarea de noi cunoștințe, esențiale pentru obținerea informației operative de investigații.

În contextul combaterii formărilor criminale organizate cu structuri complexe, resurse financiare uriașe și conexiuni internaționale, această analiză detaliată a tuturor datelor și enunțurilor este crucială. Organizațiile criminale moderne folosesc tehnologiile informaționale pentru protecția și desfășurarea activităților ilegale, inclusiv spălarea banilor și crearea relațiilor corupte la niveluri înalte¹⁵.

Prin urmare, numai prin analiza integrală a tuturor materialelor și datelor obținute și prelucrate pot fi obținute informații operative valoroase pentru stoparea acestor activități.

Astfel, procesul de prelucrare a datelor în cadrul măsurilor speciale de investigații este unul complex, care necesită combinarea tehnologiilor informatice avansate cu respectarea riguroasă a cerințelor legale și etice. Doar așa se asigură extragerea informației operative de înaltă calitate, indispensabilă pentru succesul investigațiilor și pentru menținerea integrității probei în procesul judiciar.

4. Rolul și metodele activității informativ-analitice în obținerea informației operative în cadrul măsurilor speciale de investigații

Când situația este complexă și confuză, soluționarea ei devine posibilă, în principal, datorită informației operative care rezultă din activitatea analitică. Exact prin compararea datelor, faptelor, circumstanțelor și enunțurilor apare acel moment decisiv – „fulgerul” – care poate conduce fie la rezolvarea unei probleme criminalistice complicate, fie la formularea unei versiuni asupra infracțiunii. Această versiune necesită apoi verificarea corectitudinii sau chiar poate genera o concepție social-criminologică. Practic, acest „impuls energetic” stă la baza luării deciziilor, a acțiunilor investigative, a căutărilor și analizelor ulterioare în cercetarea circumstanțelor cauzei.

Mai mult decât atât, etapa analizei informației operative adică procesul de lucru cu enunțurile și datele colectate este momentul în care informația operativă capătă rolul ei funcțional și instrumental. În prezent, această etapă nu este doar o parte importantă a activității, ci a devenit o direcție distinctă a activităților speciale de investigații.

Această direcție a fost numită de mai multe ori „căutare informațional-analitică” sau „activitate informativ-analitică”. În ultimul timp, analiza operativă a investigațiilor a fost definită ca „totalitatea procedurilor și metodelor multifactoriale de cercetare și evaluare a informației integrate operative și alte...”. Totuși, ne vom concentra pe termenul „activitate informativ-analitică”.

Activitatea informativ-analitică modernă are loc direct în mediul informațional și constă în obținerea de noi cunoștințe prin analiza datelor și enunțurilor culese, care au fost, de regulă, prealabil prelucrate și structurate.

Specificul acestei activități constă atât în aplicarea tehnologiilor moderne logico-analitice, cât și în existența unui volum imens de date și enunțuri structurate, stocate în

¹⁵ Cicala Al. Realizarea măsurii speciale de investigații „Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite” în scopul investigării infracțiunilor de corupție în sport, potrivit legislației Republicii Moldova. În: Revista „Universul Juridic”, București, România, 2022, nr.3.

formate electronice, utilizate în diverse domenii de activitate. Pe lângă acestea, se folosesc cele mai avansate tehnologii multimedia pentru vizualizarea și sonorizarea datelor, facilitând astfel nu doar analiza logică, ci și conceperea vizuală a informației.

Un rezultat concret al revoluției informaționale este crearea bazelor electronice de date care conțin enunțuri structurate, pregătite pentru aplicarea metodelor matematice de analiză. Aceste baze includ evidențe automatizate și sisteme informaționale ale organelor de drept, recunoscute prin lege ca subiecte ale activităților speciale de investigații¹⁶.

Mai mult, dacă luăm în considerare și bazele de date ale altor entități întreprinderi de stat, firme private, centre informaționale, edituri, sau chiar Internetul accesul la aceste resurse poate fi asigurat prin mijloace tehnice (de exemplu, activitatea informativ-computerizată), demersuri oficiale sau acorduri comerciale. Astfel, acest vast mediu de date electronice structurate devine practic inepuizabil pentru activitatea informativ-analitică. Abilitatea de a naviga eficient prin acest ocean de enunțuri în format electronic, de a accesa rapid bazele de date relevante, de a colecta enunțurile importante și de a aplica metode eficiente de comparare constituie o direcție calitativ nouă în extragerea informației funcționale și instrumentale, adică a acelei informații care oferă impulsul și energia pentru îndeplinirea sarcinilor operative.

Un alt aspect distinctiv al activității informativ-analitice actuale este aplicarea metodelor moderne de modelare și prognozare a evoluției situațiilor. Aceste metode matematice permit identificarea legăturilor ascunse între obiecte și evaluarea rolului fiecărui membru dintr-o comunitate criminală. Astfel de metode sunt folosite deja în mod curent de structuri specializate din ministerele interne ale unor țări¹⁷.

Totodată, activitatea informativ-analitică care utilizează cele mai noi tehnologii informatice este o componentă directă a activității Interpolului în lupta împotriva criminalității transnaționale¹⁸.

Folosirea metodelor de analiză corelațională, factorială, regresivă, precum și a modelelor analitice și de simulare, permite nu doar extragerea informației operative propriuzise, ci și prognozarea evoluției situațiilor în cadrul formațiunilor și grupărilor organizate. Un alt avantaj important al analizei moderne este utilizarea sistemelor computerizate de vizualizare a informației. Acestea creează pe ecran imagini ale legăturilor dintre obiecte, reprezentând aceste legături la diverse niveluri, ceea ce permite pe lângă analiza logică și o percepție vizuală intuitivă, aducând astfel o informație operativă mult mai valoroasă. Încercări de a integra analiza logică, matematică și vizualizarea legăturilor au fost făcute în cercetările Academiei de Științe din Federația Rusă, prin dezvoltarea sistemului informațional „CRIMINAL”¹⁹.

În ceea ce privește activitatea practică în subdiviziunile specializate, în procesul de descoperire sunt utilizate diverse evidențe speciale criminalistice, de căutare, și altele ale centrelor informaționale. Totuși, aceste evidențe satisfac parțial nevoile ofițerilor

¹⁶ Glavan B., Cicala Al. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2021. – 94 p ISBN 978-9975-135-55-9

¹⁷ Вагин О.А., Исиченко А.П., Шабанов Г.Х. (2006) Оперативно-розыскные мероприятия и использование их результатов: Учебно-практическое пособие, Москва. ISBN 5-89795-007-5

¹⁸ Cosovan Gh., Gherman M., Clefos A., Botnari Il. Îndrumător metodic privind prevenirea și combaterea infracțiunilor de migrație ilegală, trafic de ființe umane și copii, Tipograf. Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2008, p.73, ISBN: 978-9975-930-81-9

¹⁹ Оперативно-розыскная деятельность. Краткий курс, <https://www.litres.ru/book/konstantin-pronin/operativno-rozysknaya-deyatelnost-kratkiy-kurs-22107608/> (vizitat 15.05.2025).

de investigații, pentru că conțin date doar despre persoanele și faptele deja cunoscute. Pentru a identifica infracțiuni aflate în faza de tentativă sau pregătire, precum și pentru prevenirea lor, este necesar accesul la volume mult mai mari de date și enunțuri, care să includă cunoștințe despre procese criminogene și implicările persoanelor în acestea, precum și despre tehnologiile folosite la comiterea infracțiunilor.

În evidențele operative se concentrează date scurte și strict formalizate despre obiectele (persoane, evenimente, dosare), care sunt centralizate. Datele despre alte obiecte care au legătură cu infracțiunile se păstrează în arhive, adesea nefolosite ulterior, formând astfel o resursă informațională prelucrată, dar nevalorificată pe deplin.

Resursa principală a informației operative o constituie materialele de control, date obținute prin verificarea informațiilor primare privind infracțiunile și persoanele implicate. Acestea includ informații parvenite de la persoanele care conlucrează cu organele de drept, cereri și denunțuri ale cetățenilor, comunicări privind dispariții, documente legale (ordonanțe, încheieri), răspunsuri ale apărătorilor. Totuși, datele acumulate în subdiviziunile organelor de drept nu pot fi considerate încă un produs informațional complet pentru extragerea eficientă a informației operative prin metode logico-analitice, deoarece procesul nu este automatizat.

Examinând întregul proces de colectare, prelucrare și analiză a informației operative, putem sublinia că, deși toate datele sunt importante, esența informației operative este în elementele mesajelor și datelor interpretate în funcție de sarcinile activităților speciale de investigații. Aceasta se sintetizează în noi cunoștințe, care oferă impulsul pentru realizarea acestor sarcini.

Astfel, informația operativă de investigații ia naștere în complexul proceselor tehnologice de colectare, prelucrare și analiză a datelor. Acest aspect este esențial atunci când trecem la a doua latură a informației operative cea instrumentală sau influențatoare adică la problemele legate de utilizarea acesteia în practică.

Direcții și importanța valorificării informației operative în investigarea infracțiunilor și combaterea criminalității

În problematica utilizării informației operative în activitatea specială de investigații se conturează tot mai clar o dualitate a direcțiilor principale în care această informație este valorificată. Prima direcție, ce poate fi caracterizată drept tradițională, este strâns legată de investigarea și descoperirea infracțiunilor, având ca scop acumularea probelor privind activitatea infracțională și asigurarea funcționării eficiente a subdiviziunilor specializate, cum sunt serviciile de poliție criminală. Această direcție implică nu doar colectarea informației operative necesare pentru funcționarea acestor structuri, dar și susținerea elaborării unor direcții strategice în politica criminală, precum și sporirea eficacității acțiunilor tactice în combaterea criminalității²⁰.

În această sferă, informația operativă este exprimată prin enunțuri concrete, care sunt indispensabile pentru procesul de investigare specială și constituie un element fundamental în lupta împotriva infracționalității. Literatura de specialitate reflectă pe larg această dimensiune procesuală a informației operative, considerând-o ca un rezultat al măsurilor speciale de investigații. Această interpretare este confirmată și de dispozițiile art. 24 din Legea nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații, care stabilește că rezultatele ASI reprezintă informații colectate în mod legal de subdiviziunile

²⁰ Glavan B. Abordări conceptuale privind activitatea specială de investigații în condițiile statului de drept, <https://anacec.md/files/Glavan-tezaDH.pdf> (accesat 15.05.2028).

specializate referitoare la persoanele urmărite sau faptele investigate²¹.

Diverse surse specializate subliniază că rezultatele ASI includ enunțuri obținute pe parcursul aplicării măsurilor speciale, precum și comunicările primite de la persoanele care colaborează confidențial cu organele de drept. Aceste informații trebuie înregistrate corespunzător și trebuie să reflecte circumstanțele infracțiunii, dar și alte aspecte relevante pentru descoperirea rapidă și completă a acesteia, prin mijloacele procesului penal. Astfel, în ambele interpretări, rezultatul măsurilor speciale de investigații se identifică cu informația operativă, care are un caracter procesual-penal clar definit²².

În opinia multor autori, această informație operativă include o varietate de forme și suporturi, precum note informative și rapoarte întocmite de angajații care efectuează măsurile speciale, comunicările colaboratorilor confidențiali, încheieri provenite de la instituții sau persoane publice, precum și materiale audio, video și fotografice obținute în mod legal²³.

De asemenea, pot fi incluse și obiecte materiale, obținute oficial sau în mod conspirat, în cadrul acestor măsuri speciale de investigații. Astfel, utilizarea informației operative în investigații este un proces care presupune nu doar obținerea acesteia, ci și interpretarea și integrarea sa în afara și inclusiv în cadrul procesului penal, subliniindu-se importanța contextului în care aceasta este folosită.

Această interpretare a rezultatelor ASI, așa cum o formulează unii autori, constă în utilizarea informației obținute prin metode speciale nu doar din perspectiva conținutului său, ci și a formei, având în vedere posibilitatea și oportunitatea aplicării în investigarea cauzelor penale. Mai mult, această utilizare are și o dimensiune preventivă, fiind importantă pentru profilaxia, prevenirea și înăbușirea activităților infracționale prin măsuri tradiționale, dar și prin metode netradiționale²⁴.

În această ultimă categorie, sunt avute în vedere metodele de contracarare informațional-tehnică și influențare informațional-psihologică, esențiale în combaterea criminalității organizate moderne, caracterizată printr-un nivel ridicat de sofisticare tehnologică. Vectorul principal al dezvoltării utilizării a informației operative trebuie să se axeze pe creșterea statutului juridic al concluziilor derivate din această informație. Într-un model ideal, informația operativă, să spunem despre activitatea liderilor organizațiilor criminale sau despre tehnologiile complexe ale unor afaceri ilicite, este obținută prin mobilizarea unui spectru larg de resurse informaționale, atât deschise, cât și specializate, utilizând mijloace tehnice avansate și tehnologii informatice reglementate legal.

Ulterior, această informație este supusă unui proces riguros de prelucrare de la purificarea înregistrărilor audio și video, la identificarea elementelor distincte precum voci sau urme, și structurarea datelor textuale conform metodologiilor oficial aprobate. Analiza ulterioară se bazează pe metode logico-matematice puternice, incluzând modelarea analitică și simularea, menite să ofere o perspectivă integrată asupra situației investigate.

²¹ Legea 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigație.

²² Pareniuc Al., Punga A. Valoarea juridică și căile de utilizare a rezultatelor activității speciale de investigații. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe juridice, nr. 10/2019, p.146-156.

²³ Cicala Al. Activitatea specială de investigații. Reprezentări schematice și definiții. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2021. ISBN 978-9975-135-43-6

²⁴ Овчинский А.С., Митрофанов Е.А., Макаренков Д.Е. Специальные технические средства и технологии получения оперативной информации из каналов связи и компьютерных сетей // Информатизация правоохранительных систем. – М.: Академия управления МВД РФ, 2000, <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-nauchno-pedagogicheskogo-potentsiala-uchebno-nauchnogo-kompleksa-informatsionnyh-tehnologiy-moskovskogo-universiteta> (vizitat 02.04.2025).

Astfel, informația procesată este transpusă în formate multimedia, facilitând astfel vizualizarea și auditarea datelor în cadrul dezbaterilor judiciare, ceea ce permite o „coasere” informațională completă a cazului. Această informație, transformată dintr-o simplă informație operativă în concluzii judiciare elaborate, reprezintă o sistematizare a cunoștințelor speciale, recunoscută legal și acceptată de organele de urmărire penală și de instanțe ca o bază probatorie solidă pentru determinarea intenției criminale și a elementelor constitutive ale infracțiunii.

CONCLUZII

În contextul dinamicii tot mai accentuate a criminalității contemporane, utilizarea informației operative în procesul penal capătă o semnificație esențială, atât din perspectivă teoretică, cât și practică. Analiza detaliată a rolului și funcțiilor acestei informații, obținută prin măsuri speciale de investigații sau alte acțiuni specifice activității speciale de investigație, relevă o evoluție structurală și conceptuală deosebit de complexă. Informația operativă, inițial percepută ca un instrument exclusiv destinat susținerii investigațiilor și descoperirii infracțiunilor, este în prezent recunoscută drept o sursă integrată de cunoștințe a investigațiilor speciale, care trebuie să fie supusă unui proces riguros de colectare, prelucrare, analiză și interpretare. Această transformare este reflectată atât în reglementările legislative actuale, exemplificate prin Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații, cât și în literatura de specialitate, unde se pune accent pe importanța interpretării procesual-penale a rezultatelor ASI.

Această interpretare presupune nu doar simpla consemnare a enunțurilor informative obținute, ci și evaluarea lor din perspectiva posibilității și oportunității utilizării în cadrul proceselor penale, cu scopul de a asigura o probatorie solidă și conformă principiilor statului de drept. Astfel, rezultatele ASI devin un element fundamental în elucidarea rapidă și completă a faptelor infracționale.

Pe de altă parte, avansul tehnologic în domeniul informațional – incluzând utilizarea mijloacelor tehnice speciale, tehnologiilor computerizate, a metodelor logico-matematice de modelare și simulare, precum și a tehnologiilor multimedia pentru vizualizarea și prezentarea probelor determină o schimbare de paradigmă în utilizarea informației operative. Aceasta devine un produs elaborat, procesat și analizat la un nivel înalt de complexitate, care depășește sfera purului acumulării de date, concretizându-se în concluzii judiciar-penale cu valoare probatorie ridicată.

Această complexitate sporește și importanța ridicării statutului juridic al concluziilor bazate pe informația operativă, aspect care se impune ca un vector principal al dezvoltării activității speciale de investigație. Doar prin consolidarea cadrului normativ care reglementează accesul, prelucrarea, analiza și utilizarea informației operative se poate asigura o utilizare eficientă, transparentă și legală, care să respecte drepturile fundamentale ale persoanelor implicate și să garanteze caracterul probator al materialelor obținute.

În plus, lupta împotriva criminalității organizate și moderne, caracterizată prin tehnici sofisticate, folosirea pe scară largă a tehnologiilor informaționale și comunicare globală, necesită aplicarea unor metode netradiționale de contracarare. Acestea includ măsuri informațional-tehnice și influențare informațional-psihologică, integrate într-o strategie complexă și multidisciplinară, ce răspunde provocărilor impuse de globalizarea infracționalității. În acest sens, integrarea tehnologiilor avansate de prelucrare a datelor operative în procesele investigative

și judiciare devine un imperativ pentru modernizarea sistemului penal.

Realitatea practică însă denotă că, în pofida progreselor teoretice și tehnologice, utilizarea informației operative în procesele judiciare rămâne uneori limitată, fiind insuficient valorificată sau chiar ignorată în anumite etape ale procesului penal. Această disfuncționalitate evidențiază necesitatea unei reforme aprofundate a sistemelor juridice penale, care să includă formarea profesională adecvată a tuturor participanților la procesul penal, precum și implementarea unor mecanisme de control și standardizare a utilizării informației operative.

În concluzie, asigurarea unui nivel ridicat de eficiență a utilizării informației operative în cadrul activității speciale de investigație necesită o abordare integrată, care să cuprindă optimizarea cadrului legal, dezvoltarea tehnologiilor și metodelor analitice, precum și promovarea unei culturi judiciare orientate spre valorificarea corectă și judicioasă a acestor date. Numai astfel va fi posibilă o combatere reală, eficientă și legitimă a criminalității complexe și globalizate, contribuind la consolidarea statului de drept și securității publice.

BIBLIOGRAFIE
BIBLIOGRAPHY

- CICALA Al. Realizarea măsurii speciale de investigații „Controlul transiterii sau primirii banilor, serviciilor ori altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite” în scopul investigării infracțiunilor de corupție în sport, potrivit legislației Republicii Moldova. În: Revista „Universul Juridic”, București, România, 2022, nr.3.
- CICALA Al. Activitatea specială de investigații. Reprezentări schematice și definiții. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2021, ISBN 978-9975-135-43-6
- CICALA Al. Conținutul măsurii speciale de investigații „Cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat”. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr.12, 2020, p.43-55.
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova, art. 164.
- COSOVAN Gh., GHERMAN M., CLEFOS A., BOTNARI IL. Îndrumător metodic privind prevenirea și combaterea infracțiunilor de migrație ilegală, trafic de ființe umane și copii, Tipograf. Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2008, p.73, ISBN: 978-9975-930-81-9
- Glavan B. Abordări conceptuale privind activitatea specială de investigații în condițiile statului de drept, <https://anacec.md/files/Glavan-tezaDH.pdf> (accesat 15.05.2028).
- GLAVAN B. Activitatea specială de investigații și procesul penal: aspecte comune și delimitări, Ed.: Print-Caro SRL mun. Chișinău, p.389, ISBN 978-9975-135-63-4
- GLAVAN B., CICALA Al. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2021. – 94 p. ISBN 978-9975-135-55-9.
- GLAVAN B., CICALA Al. Respectarea drepturilor persoanei la aplicarea tehnicii operative Tehnica specială În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, 5 decembrie 2024, ediția a IV-a, p. 108-120.

- GLAVAN B., CICALA Al. Aspecte conceptuale privind sistemele informaționale utilizate în cadrul activității speciale de investigații. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr.18, 2023, p.20-32, Chișinău.
- GLAVAN B., CICALA Al. Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – instrument juridic eficient în combaterea criminalității. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 7 decembrie 2023, ediția a III-a, Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, p. 256-267.
- GLAVAN B., CICALA Al. Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – instrument juridic eficient în combaterea criminalității. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională, 7 decembrie 2023, ediția a III-a, Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, p. 256-267.
- Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigație.
- PARENIUC Al., PUNGA A. Valoarea juridică și căile de utilizare a rezultatelor activității speciale de investigații În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe juridice, nr. 10/ 2019, p.146-156.
- ВАГИН О.А., ИСИЧЕНКО А.П., ШАБАНОВ Г.Х. (2006) Оперативно-розыскные мероприятия и использование их результатов: Учебно-практическое пособие, Москва.
- Вагин О.А., Исиченко А.П., Шабанов Г.Х. (2006) Оперативно-розыскные мероприятия и использование их результатов: Учебно-практическое пособие, Москва. ISBN 5-89795-007-5
- ГОЛУБОВСКИЙ В.Ю. Теоретические и правовые аспекты информационного обеспечения ОРД. – СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД РФ, 2000. <https://www.dissercat.com/content/teoriya-i-praktika-informatsionnogo-obespecheniya-operativno-rozysknoi-deyatelnosti-podrazde> (vizitat 02.05.2025).
- ЗАХАРЦЕВ С.И. „Оперативно-розыскные мероприятия”, Санкт-Петербург, 2004, <https://www.litres.ru/book/s-zaharcev/operativno-rozysknye-meropriyatiya-11279565/chitat-onlayn/> (vizitat 14.04.2025).
- МУСАЕВ А. Н. Методические рекомендации по проведению проверочных закупок наркотических средств сотрудниками оперативных подразделений органов внутренних дел. УНОН МВД России, Академия Управления, ВНИИ МВД России. Disponibil: <https://kriminalisty.ru/stati-metodicheskie-rekomendacii-metodicheskie-rekomendacii-po-provedeniy/> (vizualizat: 24.05.2025).
- ОВЧИНСКИЙ А.С, КАРЕТНИКОВ М.К. Проблема подготовки специалистов по применению современных информационных технологий // Известия МЦПО и КНИ МВД РФ. – 2001.-№ 1.
- ОВЧИНСКИЙ А.С, МИТРОФАНОВ Е.А., МАКАРЕНКОВ Д.Е. Специальные технические средства и технологии получения оперативной информации из каналов связи и компьютерных сетей // Информатизация правоохранительных систем. – М.: Академия управления МВД РФ, 2000, <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-nauchno-pedagogicheskogo-potentsiala-uchebno-nauchnogo-kompleksa-informatsionnyh-tehnologiy-moskovskogo-universiteta> (vizitat 02.04.2025).
- ОВЧИНСКИЙ А.С. Информационные технологии оперативно-розыскной профилактики в борьбе с организованной преступностью // Россия, XXI век – антитеррор. – М.: ЗАО «Бизон-95СТ», 2000.
- Оперативно-розыскная деятельность. Краткий курс, <https://www.litres.ru/book/konstantin-pronin/operativno-rozysknaya-deyatelnost-kratkiy-kurs-22107608/> (vizitat 15.05.2025).